

A KATONAMETEOROLÓGIA SZÜLETÉSE (?)

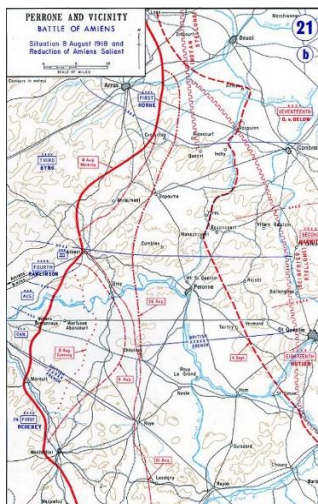
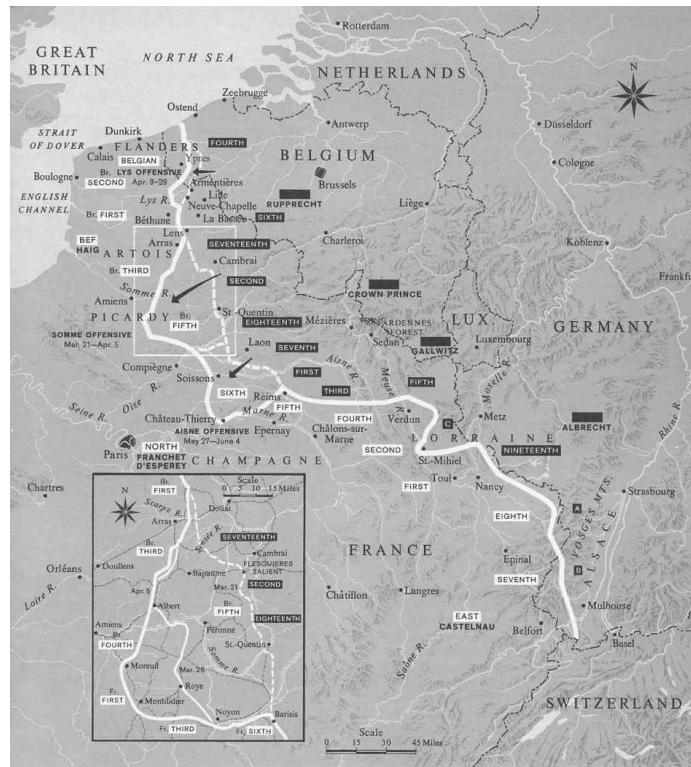
Egy német barátomat kérdeztem, hogy tudja-e esetleg, mi az összefüggés a köd, augusztus nyolcadika, és a német hadsereg között. Az augusztus 8. mint dátum, rémlett neki, meg hogy valamelyik háborúhoz köthető (na persze a hadsereggel is összefüggésben van), de csak nem állt össze a teljes kép. Íme egy kis segítség:

„Az ellenség nagy erővel támadott az Ancre és az Aisne mentén. A sűrű köd leple alatt sikerült előrenyomulnia harcokcsival tüzérségi és gyalogsági vonalaink mögé.”

(Német hadijelentés 1918.08.08.)

1918 augusztus 8-án a német hadsereg feketenapjaként vonult be a történelembe. Ekkor torpant meg a dicsőséges tavaszi hadjárat, és váltott visszavonulásba az egész tavasszal és nyár elején tartó Ludendorff-offenzíva. Ezt követően a Kaiser hadseregének nem volt ereje folytatni a háborút, a néhány héttel később Németország-szerte kitörő zavargások hatására pedig a német császár lemondott trónjáról is, és Hollandiába menekült.

Az Országos Meteorológiai Szolgálat archívumában fellelhető térképek és európai megfigyelési adatok megerősítik, hogy valóban lehetett köd 1918. augusztus 8-án reggel, aminek a rejtekében az antant csapatok átvághattak a német vonalakon, bekerítve az állásokat. Más kérdés, hogy az antant a támadását, amihez 800 tankot és 2000 repülőgépet, valamint 25 brit hadosztályt és az 1. francia hadsereget vonták össze, egyébként se tudta volna védeni a 10 (+4 tartalékos) német hadosztály. Minden esetre ez, és az ehhez hasonló esetek ráirányították a figyelmet a (katona-) meteorológiára, a második világháborúban pedig már szerves részét képezte a hadműveletek tervezésének a meteorológiai előrejelzés készítése, ismerete.

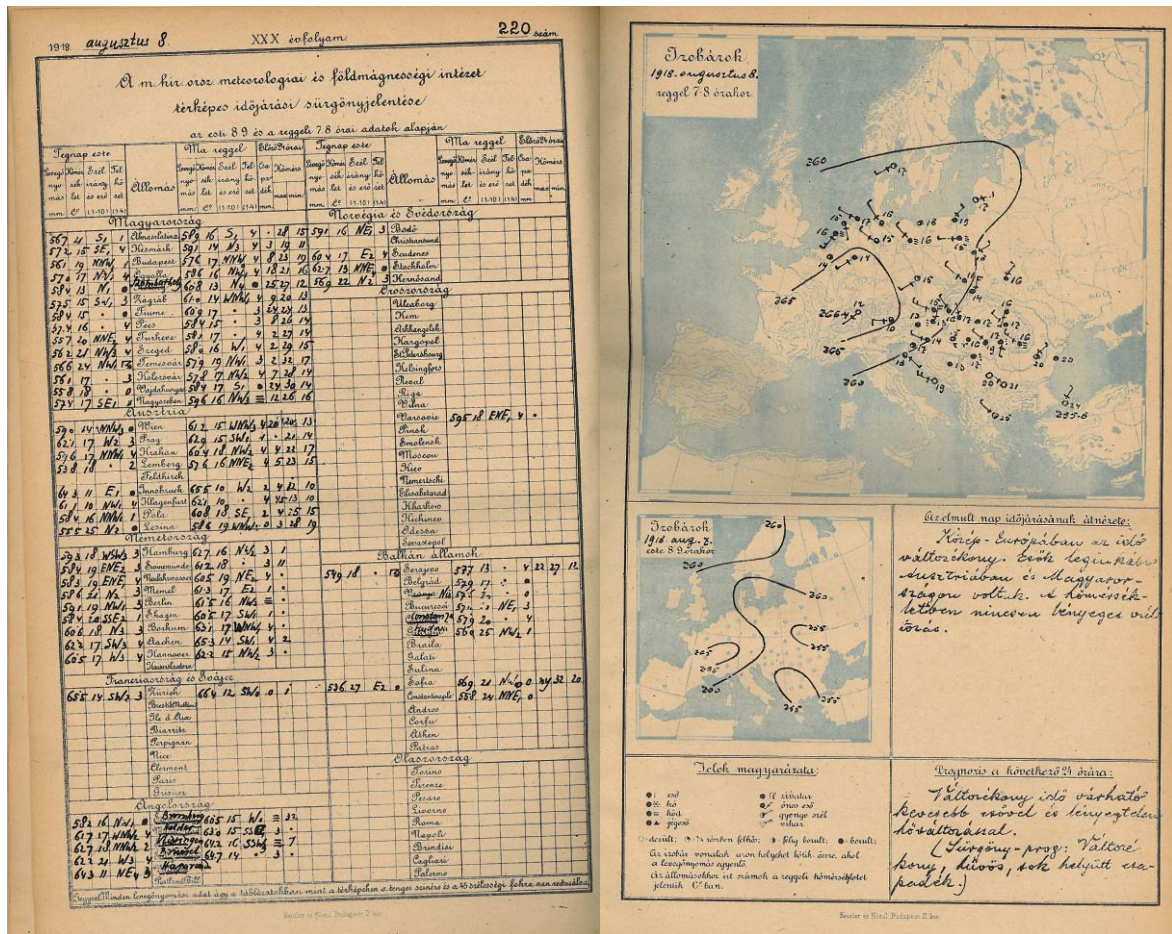

De térjünk még vissza a múltba, és bocsátkozunk találgatásokba: vajon a németek, ha tudnak a ködről más védekezési taktikát választanak? Esetleg kihasználva szürke egyenruhájukat a köd leple alatt még egy elkeseredett támadást indítanak? Egy képzett harctéri meteorológus előrejelezhetne volna a köd érkezését a kor rendelkezésre álló eszközeivel és tudásával?

A huszadik század elején első felében a meteorológia nagyjából az izobár-meteorológiára, illetve a felszíni megfigyelésekre, mérésekre korlátozódott. Ez praktikus azt jelenti, hogy az időjárás változására a talajszintű légnyomás és más felszínen mért változók megváltozásából következtettek.

Nézzük sorra, ebből a szempontból mire van szükség a köd kialakulásához: magas vízgőztartalom a légkör legalsó rétegeiben – alacsony harmatpont-

deficit, vagy magas relatív nedvesség, amivel jellemezhető itt –, gyenge légmozgás (~2 ms⁻¹), nyílt, felhőmentes ég, anticiklonális helyzetet (magas légnyomás). Az ezekhez a változókhöz tartozó adatok mind rendelkezésre álltak a korabeli térképeken, illetve az előző ködös reggelek tapasztalataiból kiindulva egy képzett harctéri meteorológus előrejelezhetette volna a reggeli köd megjelenését.

Bár már a Nagy háború során is bevetettek kifejezett meteorológiai egységeket a gáztámadások, illetve a repülések tervezése során - például a Monarchia első gáztámadásánál az olasz fronton „A gáztámadások sikerét látva az Osztrák-Magyar Monarchia hadvezetése saját gázalakulat felállításáról határozott. A gázzászlóalj a 62. árkászászlóalj elnevezést kapta. A zászlóalj négy gázszázadból állt **egy időjárás-figyelő és jelzőosztaggal**, egy távbeszélő osztaggal, valamint egy pótszázaddal kiegészítve.”-, igazi fejlődésnek csak a háborút követően indult, ugyanis tisztán látszott, hogy a következő háborúk során a „meteorológiai felderítés” elengedhetlenné válik a hadműveletek tervezésekor.

Tekintetbe véve hogy Ferdinand Foch francia marsall a Párizs környéki békeszerződés aláírása után nem sokkal azt mondta, ez nem béke, hanem fegyverszünet húsz évre, hatalmas lépésekkel indult meg a meteorológia fejlődése a '20-as évek elején itthon, és külföldön is. Úttörői szinte mindenütt a repülés, és/vagy a hadsereg képviselői közül kerültek ki. „A magyar katonai meteorológia atyjának dr. Hille Alfrédot tekinti a szakma, kis trükkkel ugyanis elérte, hogy a hadászati célú meteorológia ne sorvadjon el. Az első világháborút lezáró békeszerződésben a győztes hatalmak betiltották Magyarországon a katonai repülőgép-gyártást és a katonai célú repülést is. Hazatérve a hadifogságból Hille elérte, hogy a parkoló pályára tett pilóták tovább repüljenek, és úgynevezett időjárás-felderítést hajtsanak végre. Ez ellen a nagyhatalmaknak nem volt kifogása. A pilótáknak pedig szükségük volt előzetes információkra, vagyis a katonai meteorológia szolgálataira újra szükség volt.”

Ország Ferenc - okleveles meteorológus - kecske-met.com